

Již od 19. století se v souvislosti s procesy modernizace, industrializace a urbanizace společnosti výrazně mění role místa/lokality v organizaci sociálních vazeb a zejména význam místa bydliště a lokální komunity v každodenním životě lidí. Geografický prostor nehraje v udržování mezilidských vztahů zdaleka tak významnou úlohu jako dříve a narůstá význam těch sociálních kontaktů, které nejsou vázány na specifickou lokalizaci. Tento proces byl v poslední době ještě silněji umocněn rozvojem komunikačních technologií a zejména internetu, který přenesl řadu sociálních vazeb mimo prostor v jeho běžném chápání.

Předložená dizertační práce se zabývá důsledky těchto změn pro sociální prostředí městských, suburbánních a venkovských lokalit se snahou klást důraz na geografickou perspektivu výzkumu společenských vazeb. V rámci teoretického zarámování práce je ujasněn vztah konceptů sociálního prostředí a lokální komunity a předložen schematizovaný přístup ke studiu sociálního prostředí lokalit. Diskutovány jsou faktory odlišnosti sociálního prostředí a povahy komunitních vazeb v různých typech území a vliv proměny sociodemografické struktury obyvatelstva na sociální klima lokalit. Hodnocen je rovněž význam charakteru sociálního prostředí a povahy komunitních vazeb pro dané území a jeho obyvatele samotné.

Dizertační práce je tvořena dvěma částmi. První část práce představuje teoreticko-metodologický vstup do problematiky sociálního prostředí lokalit a zhodnocení proměňující se pozice komunity z geografického hlediska. Druhou část práce tvoří soubor šesti publikací, který ilustruje proměnu sociálního prostředí lokalit v městském, suburbánním a venkovském prostoru České republiky po roce 1989. Cílem této části práce je na příkladech ukázat různé typy sociálního prostředí, územně diferencovaný význam lokálních komunit a aspekty tvorby lokální komunity v různých typech rezidenčního prostředí. Hlavní pozornost je přitom věnována suburbánním obcím.